

Türkiye Cumhuriyetinin 102'nci Yılı Konuşması

Hotel Class, Schlinckstraße 1, 21107 Hamburg

Ufuk Güngör

30 Ekim 2025, Perşembe

Cumhuriyet Bayramı'nın Önemi: Özgürlük ve Eşitliğin Zaferi

29 Ekim 1923, Türk tarihinin en büyük dönüm noktalarından biridir.

Cumhuriyet'in ilanı, sadece siyasi bir rejim değişikliği değil,

aynı zamanda toplumsal bir kurtuluş hareketidir.

Bu özel günün önemini anlamak için,

Cumhuriyet öncesi ve sonrası arasındaki derin farkları görmek gerekir.

Bunları;

Tebaadan Yurttaş: Anayasal Vatandaşlık

İnsanlık Onurunun Tesisi: Köle Pazarının Kaldırılması

Toplumda Cinsiyet Eşitliği: Kadın Hakları

Türklerin toplumsal statüsünü

birer paragrafla anlatacağım.

Anayasal Vatandaşlık: Eşit Yurttaşlar Toplumu

Osmanlı İmparatorluğu'nda Padişah „Zıllulah“ yani Allah'ın yeryüzündeki gölgesi

insanlar ise "tebaa" yani padişahın kulu konumundaydı.

Cumhuriyet ile birlikte bu garip anlayış da tarihe gömüldü ve her birey "yurttaş" oldu.

Artık ülkenin en üst konumundaki kişi de en alttaki kişi de kanun önünde herkes eşitti;

din, dil, ırk ayrımı yoktu. Eskiden vergi bile dine göre alınırdı.

Müslümanlar Öşür, Gayri Müslimler Haraç adı altında vergilendirilirdi.

Anayasal vatandaşlık, kişilere sadece hak değil,

aynı zamanda insanların kendi kaderlerini,

ve ülkenin geleceğini belirleme sorumluluğu verdi.

Tüm eksikliklerimize rağmen Türkiye Cumhuriyeti'ne „Anayasal Vatandaşlık“ bağı ile bağlanmış olmak devletimizin temel taşlarından biridir.

Köle Pazarının Kaldırılması: İnsan Onurunun Tesisi

Osmanlı İmparatorluğu döneminde yüzyıllarca süren, ve Osmanlı'nın

son yüzyılında kaldırılması yönünde kararlar alınsa da varlığını sürdüren

kölelik ve cariyeye müessesesi de kaldırılmadı.

Çünkü sarayda padişahın bile cariyeleri vardı.

Cumhuriyet ile birlikte tamamen tarihe karıştı.

Esir pazarları kapatıldı, cariyeye sistemi tarihe gömüldü.

İnsan onuruyla bağdaşmayan bu utanç verici sistem sona erdi.

Artık hiçbir insan bir başka insanın malı olamazdı.

Bu, sadece hukuki bir düzenleme değil,

aynı zamanda toplumsal bir zihniyet devrimi idi.

Bu karar,

Türkiye Cumhuriyeti'nin

“her insanın doğuştan özgür ve eşit olduğu “

ilkesini benimsediğinin, en somut göstergesiydi.

Az önce bahsettiğim „Anayasal Vatandaşlığın“ da bir gereği idi.

Toplumda Cinsiyet Eşitliği: Kadın Hakları

Cumhuriyet'in en devrimci adımlarından biri,
kadınlara tanınan haklardır.

Cumhuriyet, kadınları insanlığın yarısı olarak gördü
ve onları modern Türkiye'nin inşasında eşit ortaklar haline getirdi.

Osmanlı döneminde

toplumsal hayattan büyük ölçüde dışlanan,
nüfus sayımında sayılmayan,
eğitim ve çalışma imkanları kısıtlı,
siyasi hakları olmayan kadınlar,
Cumhuriyet ile birlikte hızlı bir özgürleşme yaşadı:

- 1926'da Medeni Kanun ile kadınlar eşit miras hakkı, boşanma hakkı ve çok eşliliğin kaldırılması gibi temel haklara kavuştu
- 1930'da belediyelerde, 1934'te ise genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanındı (birçok Batı ülkesinden önce)
- Eğitim, meslek ve toplumsal hayatın her alanında kadınlara kapılar açıldı

Türklerin Toplumsal Statüsü: Türklerin Asker ve Hamal Olmaktan Kurtulması

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde

ekonomik hayat büyük ölçüde gayri müslim azınlıkların elindeydi.

Türkler genellikle köylü, asker veya hamal olarak yaşamını sürdürüyordu.

Yani Türk gençleri ya cephelerde can veriyordu,
ya da işçi olarak ağır işlerde çalışıyordu

Türkler ticaret, sanayi ve finans kesiminde de yok denecek kadar azdı.

Cumhuriyet, bu durumu değiştirmeyi hedefledi:

- Milli iktisat politikalarıyla Türk girişimciliği desteklendi
 - Eğitim reformlarıyla nitelikli iş gücü yetiştirildi
 - Üniversite eğitimi için zeki ve yetenekli gençler yurtdışına gönderildi
 - Devlet Ekonomi Politikası ile sanayileşme ve modernleşme başlatıldı
- Böylelikle Türk halkı, kendi ülkesinde ekonomik özne haline gelebildi.

Cumhuriyet,

Türkleri sadece askerlik ve ağır işçilik yapan bir toplum olmaktan çıkarıp,
bilim, sanat, ticaret ve sanayide söz sahibi bir millet haline getirme yolunda önemli adımlar attı.

Cumhuriyet Bayramı,

bu ve buna benzer kazanımların her birini kutlama günüdür.

Bu bayram, Türk milletinin kölelikten efendiliğe,

tebaadan yurttaşlığa,

zulmün karanlığından

eşitliğin aydınlığına geçişinin yıl dönümüdür.

Sonuç olarak, 29 Ekim, sadece geçmişi anma değil, geleceğe dair verilen sözün yenilendiği gündür.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bize emanet ettiği değerleri korumak ve geliştirmek, ve Cumhuriyet'e sahip çıkmak yurttaş olarak en büyük sorumluluğumuzdur.

Konuşmamı her zaman olduğu gibi, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı'nın bir sözüyle tamamlamak istiyorum.

Bu cümleyi hiç bir zaman unutmayalım,

„Kemalizm geçmişin bekçiliği değil, geleceğin öncülüğüdür.“

Saygılarımla

Ufuk Güngör

30 Ekim 2023, Perşembe

- Milletler Cemiyeti 10 Ocak 1920 - 18 Nisan 1946 Varlıkları ve Sorumlulukları Birleşmiş Milletler'e devredildi.
- Türkiye Cumhuriyetinin Milletler Cemiyetine girişi: 18 Temmuz 1932